

Słownik języka polskiego, (1978). M. Szymczak (red.): tom I. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych, (1968). W. Kopaliński (red.). Warszawa: Wiedza Powszechna.

Sitek, P. (2013) Łapownictwo urzędnicze oraz gospodarcze w świetle prawa karnego. Józefów: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi.

Winczorek P. (2008). Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku. Warszawa: Wydawnictwo Liber.

Zybkiewicz L. (2004). Historia państw świata w XX wieku. USA. Warszawa: Wydawnictwo TRIO.

Akty prawne:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 2 kwietnia 1997 roku, Dz. U. 1997 nr 78 poz. 483.

Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych (Nowy Jork, 16 XII 1966), Dz. U. 1977 nr 38 poz. 167.

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (Paryż, 10 XII 1948). W: B. Gro-nowska, T. Jasudowicz i C. Mika (red.), Prawa Człowieka, Dokumenty międzynarodowe (ss. 15 – 20). Toruń (1996): Wydawnictwo Comer.

ECONOMIC SECURITY IN TIMES OF ECONOMIC CRISIS AT THE BEGINNING OF THE TWENTY-FIRST CENTURY BEZPIECZEŃSTWO EKONOMICZNE W DOBIE KRYZYSU GOSPODARCZEGO NA POCZĄTKU XXI WIEKU

Wiesław Breński

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

brenski@op.pl

ABSTRACTS

The post-war world economic order in the twentieth and twenty-first century has encountered problems that contribute to the economic crisis, many global economies such as the United States of America, Germany, United Kingdom, Italy, France. However, the economy: Greece, Spain, Portugal, Cyprus without the help of the European Union were to her downfall. Taking in the whole world financial and economic crisis has forced the government to introduce financial constraints in their respective countries, which led to a significant increase in unemployment and the same token, the deterioration of social and living in habitants. This applies particularly to young people, where unemployment in this group is the largest and is, for example in Spain - about 58 %.

Powojenny światowy ład ekonomiczny na przestrzeni XX i XXI wieku napotkał problemy, które przyczyniają się do kryzysu wielu światowych gospodarek takich państw jak: Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, Niemcy, Wielka Brytania, Włochy, Francja. Gospodarki Grecji, Hiszpanii, Portugalii, Cypru całkowicie uległy załamaniu i gdyby nie pomoc Unii Europejskiej, doszłoby do ich upadku. Ogarniający cały świat kryzys finansowo-ekonomiczny, zmusił rządzących do wprowadzenia daleko idących ograniczeń finansowych w swoich krajach, co doprowadziło do znaczącego wzrostu bezrobocia i tym samym do pogorszenia warunków socjalno-bytowych obywateli. Dotyczy to w szczególności młodych ludzi, wśród których bezrobocie jest największe i wynosi np. w Hiszpanii ok. 58 %.

KEY WORDS:

security, economics, economy, economic crisis, the global economy.

bezpieczeństwo, ekonomia, gospodarka, kryzys gospodarczy, gospodarka globalna.

WPROWADZENIE

Bezpieczeństwo to stan, który daje poczucie pewności istnienia i gwarancje jego zachowania oraz szanse na doskonalenie. Jest to jedna z podstawowych potrzeb człowieka. Odznacza się brakiem ryzyka utraty czegoś dla podmiotu szczególnie cennego – życia, zdrowia, pracy, szacunku, uczuć, dóbr materialnych i dóbr niematerialnych. Bezpieczeństwo jest naczelną potrzebą człowieka i grup społecznych, jest także podstawową potrzebą państw i systemów międzynarodowych, jego brak wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia. Człowiek, grupa społeczna, państwo, organizacja międzynarodowa starają się oddziaływać na swoje otoczenie zewnętrzne i sferę wewnętrzną, by usuwać a przynajmniej oddalać zagrożenia, eliminując własny lęk, obawy, niepokój i niepewność [Niedziółka, 2012, s. 94]. Zagrożenia mogą być skierowane na zewnątrz i do wewnątrz, tak samo powinny być skierowane działania w celu ich likwidowania. Bezpieczeństwo przejawia się we wszystkich dziedzinach aktywności człowieka i podmiotu gospodarczego [Sitek, 2008, s. 121]. Stąd też jego struktura jest w istocie tożsama ze strukturą aktywności działania podmiotu w życiu codziennym. W ramach bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego możemy zatem wyodrębnić takie dziedziny bezpieczeństwa, jak np. bezpieczeństwo ekonomiczne, społeczne, militarne, publiczne, ekologiczne, informacyjne itp. Wyróżnia się także bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne w zależności od tego, gdzie są ulokowane, skąd się wywodzą z wewnątrz, czy z zewnątrz podmiotu, szanse, wyzwania, ryzyka i zagrożenia [Sitek, 2009, s. 263]. Określenie bezpieczeństwa spotykamy także przy czynności związanej z ochroną i obroną m.in. mienia, obiektów, ludzi itd., które zapewnia nam Policja, Wojsko, wywiad i kontrwywiad, Straż Graniczna, Straż Pożarna, różne służby ochrony itp. Na bezpieczeństwo „fizyczne” składają się dwie główne dziedziny bezpieczeństwa: bezpieczeństwo militarne i bezpieczeństwo cywilne pozamilitarne. Pierwsze jest częścią bezpieczeństwa zewnętrznego, drugie – wewnętrznego. Bezpieczeństwo militarne, czyli w wypadku państwa obronność lub obrona narodowa, obejmuje problematykę szeroko rozumianego radzenia sobie podmiotu takie jak: wykorzystywania, zapobiegania, redukcji, reagowania, przeciwdziałania

itp., z zewnętrznymi szansami, wyzwaniami, ryzykami i zagrożeniami polityczno-militarnymi przy wykorzystaniu całego zasobu sił i środków, jakimi podmiot dysponuje, zarówno militarnych, jak i niemilitarnych, wyspecjalizowanych i ogólnych. Bezpieczeństwo cywilne, czyli pozamilitarne, to z kolei podobne radzenie sobie z wewnętrznymi szansami, wyzwaniami, ryzykami i zagrożeniami dla ładu i porządku publicznego oraz wynikającymi z klęsk żywiołowych, a także związanymi z ochroną ludności przed skutkami działań zbrojnych [Koziej, 2010, s. 3].

STRATEGIE BEZPIECZEŃSTWA

W dziedzinie bezpieczeństwa możemy wyróżnić wiele rodzaj strategii. W zależności od punktu widzenia podmiotu możemy spotkać strategie bezpieczeństwa indywidualne, czyli osobowe, personalne oraz grupowe takie jak: rodowe, plemienne, korporacyjne. Mamy także strategie bezpieczeństwa o charakterze narodowym – państwowym – i międzynarodowe o wymiarze regionalnym czy globalnym. W dziedzinie życia politycznego i gospodarczego oraz społecznego, wyróżniamy strategie polityczne, ekonomiczne, gospodarcze, społeczne, obronności i bezpieczeństwa. Jak twierdzi Stanisław Koziej, „rodzajów strategii jest tyle, ile rodzajów aktywności podmiotów” [Koziej, 2010, s. 6]. Przechodząc do bezpieczeństwa ekonomicznego państwa, należy stwierdzić, że strategia ekonomiczna jest jednym z głównych aspektów bezpieczeństwa każdego z państw. W przypadku braku takiej strategii pojawia się zagrożenie gospodarcze – tak wewnętrzne, jak i zewnętrzne – a państwo traci możliwość prawidłowego działania i rozwoju. Oczywiście jest to stan, który rzadko występuje w krajach o stabilnej demokracji. Jednak nie możemy tak do końca stwierdzić czy bezpośrednim zagrożeniem dla gospodarki jest bezpieczeństwo ekonomiczne. Powodem takiej sytuacji jest fakt, że tylko niewiele zagrożeń gospodarczych daje się kwantyfikować, a i wówczas nie zawsze możliwe jest precyzyjne określenie ich wpływu na poziom bezpieczeństwa ekonomicznego. Bezpieczeństwo ekonomiczne jest jedną z pochodnych całości gospodarczej państwa, ale też w znacznym stopniu czynnikiem politycznym i militarnym. Ponadto wywiera ono bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo państwa, ale też oddziałuje na nie w sposób pośredni przez system militarny, który jest jednym z czynników zapewniających państwu bezpieczeństwo. Dokonując analizy strategii bezpieczeństwa gospodarczego państwa, można zaobserwować, że państwa silne gospodarczo mają duży wpływ na państwa o słabej pozycji gospodar-

czej. Sytuacja taka w przypadku krajów silnych gospodarczo ma znaczący wpływ na podniesieniu siły gospodarki własnej i sojuszników, co stanowi o bezpieczeństwie społeczeństw własnych i uszczupleniu potencjału ekonomicznego przeciwnika. Natomiast omawiając strategię bezpieczeństwa obywatelskiego i społecznego, czyli zapewnienie obywatelom poczucia bezpieczeństwa i sprawiedliwości, należy zadbać o dostępność do instytucji takich jak: Sądy Prokuratura, Urzędy Publiczne itd. Kolejnym krokiem działania państwa w dziedzinie bezpieczeństwa społecznego jest zapewnienie szybkiej i odczuwalnej poprawy jakości życia i wzrostu bezpieczeństwa socjalnego obywateli. W tej sytuacji państwo powinno przestrzegać głównych priorytetów, które w strategii bezpieczeństwa społecznego są najważniejsze, a do których zalicza się:

- wzrost zatrudnienia,
- działanie na rzecz zmniejszenia stopy bezrobocia,
- działanie na rzecz integracji społecznej,
- wyrównywanie różnic między miastem a wsią,
- przeciwdziałanie niekorzystnej demografii i migracji młodego pokolenia,
- walka z ubóstwem.

Natomiast w zakresie nauki i edukacji priorytetem państwa powinno być:

- ogólny dostęp do nauki poprzez dostęp do laboratoriów, staży naukowych,
- wysoka jakość kształcenia na wszystkich poziomach nauki,
- finansowanie badań naukowych w celu zbudowania społeczeństwa opartego na wiedzy.

W dziedzinie strategii bezpieczeństwa ekonomicznego państwa, bezpieczeństwo uzależnione jest od stabilnej i sprawnie działającej gospodarki. Od tych czynników zależy m.in. wielkość środków przeznaczanych na działania związane z polityką bezpieczeństwa i jej strukturami. Do priorytetów w tej dziedzinie zaliczamy:

- finanse, które powinny być stabilne i zapewniać równowagę budżetową wraz z zadłużeniem wewnętrznym i zewnętrznym na bezpiecznym poziomie;
- przemysłowy potencjał obronny, który pozwoli na produkcję własnego sprzętu obronnego i tym samym zapewni miejsca pracy;
- sieć infrastruktury transportowe, kolejowej i łączności, który zapewni

zrównoważony rozwój sektora transportowego we wszystkich jego gałęziach, zaś w łączności nastąpi budowa sieci, która pozwoli na prawidłowe działanie systemu zarządzania kryzysowego i Zintegrowanego Systemu Ratownictwa;

- potencjał energetyczny, który jest w stanie zapewnić dostawę nośników energii i jednocześnie połączy interesy bezpieczeństwa narodowego z wymogami ekonomicznymi.

Współcześnie bardzo ważnym zagadnieniem w wymiarze światowym jest bezpieczeństwo ekologiczne. Jednym z elementów strategii ekologicznej jest polityka państw w zakresie ochrony środowiska naturalnego i walka z ograniczeniem emisji gazów zanieczyszczających powietrze i przyrodę [Sitek, 1997, s. 117]. W tym celu państwo powinno racjonalnie połączyć procesy rozwoju państwa przy zachowaniu równowagi przyrodniczej i ekologicznej. Działanie to wymaga odpowiednich nakładów finansowych, które pozwolą opracować m.in. projekty badawcze na rzecz ochrony środowiska, które następnie zostaną wdrożone w poszczególnych regionach i państwach. Do najważniejszych zadań i problemów należą:

- zmniejszanie zanieczyszczenia powietrza,
- poprawa czystości wód i gleby, zmniejszanie destrukcyjnej działalności człowieka na ekosystem,
- wdrażane nowoczesne systemy kryzysowe i ratownictwa, oparte na nowych technologiach oraz wyszkolonych i profesjonalnych jednostkach i oddziałach.

Jednak realizacja tych działań wiąże się z opracowaniem strategii wewnętrznego planu bezpieczeństwa ekologicznego, który musi być realizowany wraz z działaniami na skalę globalną, mając na uwadze problemy i zagrożenia dotyczące wszystkich państw bez względu na przebieg granic. Wszystkie te działania pozwolą na budowę sprawnie działającego systemu, gwarantującego bezpieczeństwo państwa i jego obywateli.

POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA EKONOMICZNEGO

Polityka bezpieczeństwa ekonomicznego zawsze odgrywała i odgrywa dużą rolę w określaniu sfery bezpieczeństwa każdego państwa. Stan gospodarki wytycza kierunki działań każdego z państw w kwestiach bezpieczeństwa militarnego, politycznego, społecznego. Bardzo ważną rolę w bezpieczeństwie ekonomicznym państwa odgrywają role związane z posiadaniem surowców niezbędnych w normalnym funkcjonowaniu

gospodarki jak np. gaz, energia, paliwa itd. [Oleksiuk, 2010, ss. 91-94]. Kolejnym czynnikiem mającym wpływ na pozycję gospodarczą kraju jest polityka i poziom edukacji i wykształcenia, stosowanie odpowiedniej polityki finansowej i monetarnej, a także polityk sprzyjających efektywnemu wykorzystaniu zasobów, którymi dana gospodarka, czy szerzej państwo dysponuje i które decydują o stanie jego rozwoju [Żukrowska, 2011, s. 1]. Przechodząc do teorii bezpieczeństwa ekonomicznego, możemy powiedzieć, że bezpieczeństwo ekonomiczne to stabilny stan finansów państwa i takie realia gospodarcze, które pozwalają na wysoki rozwój gospodarki przy założeniu niskiej stopy bezrobocia i zachowaniu jej konkurencyjności. Natomiast w krajach Unii Europejskiej warunki te są sprecyzowane dokładnie przez kryteria konwergencji, wyznaczone też przez Pakt Stabilności i Wzrostu oraz powinny nawiązywać do priorytetów rozwoju zawartych w Strategii Europa 2020 [Żukrowska, 2011, ss. 2-3]. Jak pisze Profesor Katarzyna Żukrowska, „w ujęciu bardziej szczegółowym chodzi o utrzymanie gospodarki w takich warunkach, aby dynamika wzrostu gospodarczego nie podnosiła stopy bezrobocia, a raczej prowadziła do jej obniżenia, żeby deficyt budżetowy nie przekraczał 3% PNB, a raczej osiągał nadwyżkę; żeby dług publiczny kształtował się poniżej 60% PNB, inflacja była niska i stopa procentowa również” [Żukrowska, 2011, s. 3]. W ten sposób każda gospodarka może prawidłowo działać, a tym samym będzie konkurencyjna wobec innych gospodarek państw. Polityka państwa wobec bezpieczeństwa ekonomicznego powinna być dopasowana do określonych potrzeb i możliwości poprzez fazy rozwoju jego gospodarki. Nieodpowiednia polityka stosowana na różnych etapach rozwoju może doprowadzić do kryzysu gospodarczego, a tym samym do zagrożenia w kwestii bezpieczeństwa państwa. Jednocześnie niebogatelny wpływ na bezpieczeństwo ekonomiczne kraju ma otoczenie międzynarodowe w jakim jest skupiona dana gospodarka oraz współpraca międzynarodowa danego kraju. Do zapewnienia właściwego bezpieczeństwa ekonomicznego niezbędne są następujące działania, jakimi musi się kierować każde państwo. Profesor Żukrowska zalicza do nich:

- wielkość i struktura rezerw walutowych;
- wielkość deficytu budżetowego i polityka konsolidacji;
- wielkość i udział długu publicznego, który pozwala na bezpieczne funkcjonowanie;
- możliwości zwiększenia dochodów do budżetu i restrukturyzacji wydatków;

- stosowanie polityki opartej na konsensusie waszyngtońskim;
- konieczność stawiania na zmiany w systemie kształcenia i edukacji;
- znaczenie innowacyjności w gospodarce poprzez ich wdrażanie;
- badania i rozwój tzw. gospodarka oparta na wiedzy;
- elastyczność rynku pracy;
- znaczenie kultury w społeczeństwie;
- spędzanie wolnego czasu;
- zdrowie poprzez zapewnienie dostępności obywatelom do leczenia;
- ochrona środowiska naturalnego;
- wyrównywanie poziomów rozwoju między regionami;
- rozwój infrastruktury;
- telekomunikacja [Żukrowska, 2011, s. 6].

Niezastosowanie się przez rządzących do powyższych wymogów lub brak ich poprawy w warunkach silnej konkurencji będzie prowadził do skokowego pogorszenia sytuacji gospodarczej kraju, a tym samym spowoduje kryzys ekonomiczny. Wpływ na prawidłowe funkcjonowanie gospodarki mają także działania pozwalające na eliminację wszelkiego rodzaju problemów, które mogą się pojawić w przypadku braku odpowiednich działań w sferze:

- Reformy systemu emerytalnego, szczególnie w sytuacji starzenia się społeczeństwa;
- Reforma systemu nauczania i szkolnictwa wyższego, które pozwoli młodzieży akademickiej na znalezienie pracy po ukończeniu studiów (problem bezrobocia młodzieży dotyczy większości państw członkowskich unii europejskiej);
- Reforma systemu świadczeń zdrowotnych i lecznictwa, umożliwiającą dostępność wszystkim, którzy potrzebują pomocy;
- Reforma zasad finansowania badań rozwojowych w dziedzinie pozyskiwania nowych technologii mających wpływ na prawidłowy rozwój gospodarki;
- Reforma finansów publicznych, która pozwoli na ograniczenie deficytu budżetowego do odpowiedniego poziomu oraz właściwe i celowe wydatki państwa.

Ważną sferę działania w zakresie bezpieczeństwa ekonomicznego kraju stają się działania w zakresie prawodawstwa, tworzenia instytucji i gene-

ralnie przygotowania rozwiązań, które sprzyjają podnoszeniu efektywności i prowadzą do prawidłowego funkcjonowania całej gospodarki. Przestrzeganie ustalonych zasad w gospodarce pozwoli nam uniknąć niepotrzebnych problemów z jej funkcjonowaniem, a tym samym przyczyni się do jej rozwoju chociażby poprzez pozyskanie nowych inwestorów m.in. z zagranicy. W tym przypadku wpływ na zainteresowanie się inwestorów daną gospodarką ma poziom inflacji. Niska inflacja danej gospodarki sprzyja importowi stabilizacyjnych impulsów, podwyższona inflacja sprzyja importowi impulsów destabilizacyjnych, a więc wymaga pewnych działań sprzyjających zabezpieczeniu się przed nimi [Żukrowska, 2011, s. 8].

POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA MILITARNEGO

Bezpieczeństwo militarne jest bardzo ważnym czynnikiem w funkcjonowaniu każdego państwa, niezależnie od jego położenia geograficznego. W kwestii bezpieczeństwa militarne, współczesne wyzwania prowadzą do podejścia całościowego w zakresie polityki bezpieczeństwa i obronności. We współczesnym świecie różnice między zewnętrznym i wewnętrznym aspektem bezpieczeństwa doprowadziły do zatarcia się różnic. Jednak w sprawach bezpieczeństwa militarne i obronności nie możemy działać pojedynczo. Każde państwo powinno prowadzić swoją politykę bezpieczeństwa w oparciu o aspekt międzynarodowy – w tym zwłaszcza w układzie sojuszniczym. Możemy także zaobserwować, że zwiększa się wpływ czynników pozawojskowych na wymiar bezpieczeństwa militarne, do których zaliczamy m.in. bezpieczeństwo ekonomiczne, społeczne i ekologiczne. Jednym z głównych czynników mających wpływ na bezpieczeństwo międzynarodowe jest poszanowanie praw człowieka oraz przestrzeganie zasady demokracji i praworządności. Dlatego też siły zbrojne nie są współcześnie jedynym argumentem na zapewnienie bezpieczeństwa militarne państwa. W ostatnich latach możemy zaobserwować, że konflikty zbrojne (działania wojenne) odbywały się na tle gospodarczym (wojna Iraku z Kuwejtem) oraz na tle społeczno-religijnym (wojna w byłej Jugosławii, konflikt zbrojny na Zakaukaziu oraz obecne konflikty w państwach arabskich) [Ministerstwo Obrony Narodowej, Wydział Strategiczno-Obronny, Bezpieczeństwo militarne RP, s. 5]. Dynamiczny rozwój cywilizacji państw, zmiany zachodzące w środowisku naturalnym, rozwój w dziedzinie nowych technologii, gospodarka oparta na wiedzy i rozwój w dziedzinie informatyzacji oraz skuteczna dyplomacja doprowadziły do pojawienia się nowych strategii politycznych odnośnie

bezpieczeństwa militarne. Analizując nowe uwarunkowania, w których obecnie żyjemy, możemy przyjąć, że siły zbrojne nie są ani dobrym, ani też skutecznym instrumentem polityki bezpieczeństwa militarne państwa. Należy natomiast jednoznacznie stwierdzić, że podstawą zapewnienia bezpieczeństwa militarne, gospodarczego itd. jest sprawnie działająca dyplomacja. Potwierdzeniem takiego stanowiska autora jest obecny konflikt Syryjski i skuteczna dyplomacja Rosji, która doprowadziła do uniknięcia ataku wojskowego na Syrię przez Stany Zjednoczone. Jednak w tej sytuacji wymaga to od przywódców państw prowadzenia szeregu rozmów i dialogu o wymiarze międzynarodowym z poszanowaniem każdego uczestnika takich rozmów.

POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA UNII EUROPEJSKIEJ

Pierwszym krokiem w kierunku stworzenia wspólnej polityki państw członkowskich wobec bezpieczeństwa były plany stworzenia Europejskiej Wspólnoty Obronnej i Europejskiej Wspólnoty Politycznej w latach pięćdziesiątych XX wieku. Były one jednak przedwcześnie i nie przyniosły oczekiwanych efektów. Polityka Unii Europejskiej skupiała się więc wokół bezpieczeństwa i obronności. W ten sposób powstała strategia, którą określała Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony, a której zadaniem było ujednoczenie armii krajów europejskich. Europejska strategia bezpieczeństwa już we wstępie stwierdzała, że Unia Europejska jest mocarstwem liczącym się na arenie międzynarodowej współczesnego świata. W ten też sposób Unia Europejska wzięła na siebie odpowiedzialność za bezpieczeństwo na kontynencie europejskim, a w szczególności za państw członkowskie [Szejniuk, 2012, s. 122]. Działania te spowodowały, że Unia stała się też w mniejszym stopniu uzależniona od NATO. Wpływ na opracowanie i przyjęcie strategii przez państwa członkowskie miały konflikty w Europie, a w szczególności wojna w byłej Jugosławii. Europejska Strategia Bezpieczeństwa nie skupiała się tylko na wymiarze militarne, ale także na wymiarze politycznym i gospodarczym.

W kontekście militarne przyczyną powstania strategii bezpieczeństwa było m.in.:

- konflikt państw w krajach byłej Jugosławii w tym wojna w Bośni i Hercegowinie,
- wojna w Kosowie w 1998 roku,
- atak terrorystyczny z 11 września 2001 roku,

- plan szybkiego reagowania na nowe zjawiska konfliktu,
- koordynacja sił zbrojnych wysłanych na misje przez państwa członkowskie [Barcik, 2008, s. 75].

Kolejnym celem mającym wpływ na opracowanie strategii bezpieczeństwa miał aspekt gospodarczy, który opierał się na współpracy gospodarczej państw członkowskich. Jednocześnie wpływ na takie działanie miało przekształcenie Wspólnoty Europejskiej w Unię Europejską, a jednym z celów stworzenia Unii było zapewnienie dobrobytu i pokoju na starym kontynencie. Ważnym zadaniem w spełnieniu założonych celów jest współdziałanie gospodarcze krajów członkowskich, które przyczyni się do równości gospodarczej w Unii Europejskiej. Jak wiadomo, kraje, które zostały przyjęte do struktur unii, znacząco odbiegają poziomem gospodarczym od państw „piętnastki”. Oczywiście jest, że po rozpadzie ZSRR (Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich) na świecie zapoczątkowany został nowy ład gospodarczy i militarny, a Unia Europejska musiała sprostać tym wyzwaniom. Do zagrożeń obecnie występujących nie tylko w Europie, ale i na całym świecie należą:

Terroryzm, który jest jednym z najbardziej rozprzestrzeniających działań współczesnego świata niosącym za sobą niebezpieczeństwo dla ludzi i gospodarki; Rozprzestrzenianie broni masowego rażenia, która szczególnie uwidacznia się w państwach Bliskiego Wschodu, a naraża cały świat na jej niekontrolowane użycie; Wszelkiego rodzaju konflikty regionalne i miejscowe, które prowadzą do śmierci niewinnych ludzi, które sięją spustoszenie gospodarcze danych krajów i uniemożliwiają im normalny rozwój. Przykładem takich działań jest obecna sytuacja np. w Krajach Arabskich; Niewydolność państw, które są niszczone poprzez niewłaściwe zarządzanie, korupcję, nadużycie władzy itd., które w ostateczności prowadzą do narodzin terroryzmu i różnego rodzaju grup przestępczych; Rozwój przestępczości zorganizowanej, która prowadzi do destabilizacji życia ludzi oraz rujnuje gospodarkę kraju od środka poprzez wszelkiego rodzaju nadużycia.

W obecnej sytuacji widzimy jak dużo jest zagrożeń, które prowadzą do różnego rodzaju konfliktów w wymiarze tak lokalnym jak i międzynarodowym, a które bez właściwych działań – tak ze strony Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, jak i Europy – mogą doprowadzić do wybuchu kolejnej wojny na skalę światową. W tym celu Unia Europejska zmuszona jest do budowy bezpieczeństwa dla swoich członków poprzez wielostronne stosunki gospodarcze i polityczne ze swoimi sąsiadami.

Jednym z takich działań jest Partnerstwo Wschodnie i współpraca z państwami Bliskiego Wschodu. Celem Unii Europejskiej jest również rozwój silniejszego i sprawnie działającego społeczeństwa międzynarodowego, wraz z dobrze działającymi instytucjami międzynarodowymi oraz przestrzeganie prawnego porządku międzynarodowego. Chodzi tu przede wszystkim o przestrzeganie praw człowieka, przestrzeganie demokracji, rozwój gospodarki o zasady wolnorynkowe, a także o współpracę między państwami. W tym przypadku Unia Europejska zmuszona jest do posiadania własnych zjednoczonych sił militarnych (sił szybkiego reagowania na konflikty). W założeniach Unii Europejskiej jest rozwój formacji wojskowej tzw. Europejskiej Siły Szybkiego Reagowania w sile ponad 50 tysięcy żołnierzy. Do zadań tych jednostek jest wczesne reagowanie w wypadku zaistniałych lub przyszłych zagrożeń. Kolejnym krokiem, który został podjęty przez struktury unijne, jest powołanie do życia sił cywilnych do spraw utrzymania pokoju Unii Europejskiej. Jednostki te powstały ze względu na potrzebę ułatwienia zarządzania sytuacjami kryzysowymi o charakterze lokalnym i regionalnym. Po 2003 roku w skład nowo tworzonego międzynarodowego oddziału do spraw utrzymania pokoju miało wejść około 5 tysięcy funkcjonariuszy służb policyjnych państw członkowskich [Barcik, 2008, ss. 117-123]. Wyżej wymienione służby wojskowe i cywilne należą niewątpliwie do głównych organów obronnych w ramach Unii Europejskiej, które przy współpracy z sojuszem NATO zwiększają możliwości ich sprawnego działania, a tym samym sprawiają, że państwa członkowskie mogą czuć się bezpieczne.

Ponadto Unia Europejska jako organizacja międzynarodowa w ramach Partnerstwa Strategicznego prowadzi współpracę międzynarodową m.in. z takimi państwami jak: Rosja, Stany Zjednoczone, Chiny, kraje Bliskiego Wschodu, czy też państwa Zakaukazia. Współpraca ta sprowadza się nie tylko do zagadnień militarnych ale także do gospodarczych, kulturowych, naukowych itd. Należy przy tym podkreślić, że dotychczasowa polityka Unii Europejskiej wobec swoich partnerów jest dość skuteczna i owocna.

PODSUMOWANIE

Współczesny świat narażony jest nie tylko na zagrożenia niosące ze sobą konflikty wojenne, ale także działania zagrażające funkcjonowaniu prawidłowym gospodarki świata. Tylko wspólne działania takie jak współpraca międzynarodowa między Unią Europejską i jej partnerami z każdego zakątka świata pozwalają na uniknięcie konfliktu zbrojnego i gospo-

darczego na skalę światową. Należy przy tym pamiętać, że bezpieczeństwo ekonomiczne jest powiązane z takimi czynnikami jak bezpieczeństwo militarne, energetyczne, gazowe, paliwowe itd., i które ma ogromny wpływ na prawidłowe funkcjonowanie gospodarki i jej prawidłowy rozwój.

REFERENCES

- Barcik J., (2008) Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony, Aspekty prawne i polityczne, Bydgoszcz-Katowice.
- Koziej S., (2010) Wstęp do Teorii i Historii Bezpieczeństwa, Warszawa, (skrypt internetowy) na www.koziej.pl dostęp: 10.08.2013.
- Niedziółka I., (2012) Bezpieczeństwo konsumentów europejskich w świetle działania Europejskich Centrów Konsumentkich, [w:] Journal of Modern Science 2/13/2012, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi w Józefowie.
- Oleksiuk A., Vashchenko M., (2010) Międzynarodowe stosunki ekonomiczne. Gospodarcze wyzwania XXI wieku, Wydawnictwo Key Text Warszawa.
- Sitek B., (2009) Bezpieczeństwo prawne. Nowy poziom bezpieczeństwa narodowego, [w:] Bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej na tle innych państw Unii Europejskiej. Stan obecny oraz perspektywy zmian, Józefów.
- Sitek M., (1997) Problemy ekologii w polityce prawnej i prawie Wspólnoty Europejskiej. Wkład do europejskiej kultury prawnej, Toruń.
- Sitek, M. (2008) Bezpieczeństwo żywności w świetle polityki Unii Europejskiej, [w:] Zarządzanie bezpieczeństwem w Unii Europejskiej wobec globalnych zagrożeń, Józefów.
- Szejniuk A., (2012) Kontrola instrumentem bezpieczeństwa”. Journal of Modern Science – nr 2/13/2012.
- Żukrowska K., (2011) Bezpieczeństwo ekonomiczne, [w] Problemy współczesnego wymiaru bezpieczeństwa, Instytut Lecha Wałęsy, Warszawa.

PERSPECTIVE OF SHALE GAS EXTRACTION ON THE TERRITORY OF REPUBLIC OF POLAND ON THE BASIS OF PRACTICE OF THE EUROPEAN COUNTRIES AND THE USA
PERSPEKTYWA WYDOBYCIA GAZU ŁUPKOWEGO NA TERYTORIUM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ NA PODSTAWIE PRAKTYKI KRAJÓW EUROPEJSKICH I STANÓW ZJEDNOCZONYCH

Wojciech Niklas

Wyższa Szkoła Gospodarki Euroregionalnej
im. Alcide De Gasperi w Józefowie
wojtekniklas@gmail.com

ABSTRACTS

Growing demand for the gas, and the depletion of conventional gas resources have contributed to the growing interest in unconventional gas, and the rapid development of modern technology has allowed access to such resources of gas, which was once a mining unprofitable. In the United States shale gas sector boomed, leading to an extremely profound changes taking place in the energy market . At the beginning of the twenty-first century gas from shale accounted for only one percent of the supply of gas, its share is now almost twenty percent and still growing. Many experts on the topic analyzed claims that shale boom may be potworzyć on Polish territory, where, according to preliminary analyzes can be about 30 % of European shale deposits . Polish government recognizes the extraction of gas from shale as a unique chance to boost the economy and increase the level of Polish energy security. Strategic decisions in this regard must , however, be preceded by performing accurate analyzes in terms of benefits and costs. Start the extraction of shale on a commercial scale requires, inter alia, the availability of adequate for this purpose land for drilling, significant water resources and energy that are necessary to conduct this kind of work, availability of infrastructure that will enable transportation of extracted raw materials, as well as the appropriate market outlets.

Rosnące zapotrzebowanie dotyczące gazu oraz wyczerpywania się zasobów gazu konwencjonalnego przyczyniły się do wzrostu zainteresowania niekonwencjonalnymi złożami gazu, natomiast szybki rozwój nowocze-